

УДК 351:614.2(477)

DOI <https://doi.org/10.32851/tnv-pub.2022.6.3>

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ДІЯЛЬНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНОЇ З ТРАНСПЛАНТАЦІЄЮ В УКРАЇНІ

Сич Л. І. – аспірантка кафедри публічної політики

Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ORCID: 0000-0002-1019-6348

У статті охарактеризовано особливості державного регулювання у сфері діяльності, пов'язаної з трансплантацією в Україні, шляхом наукової розробки методів державного регулювання у досліджуваній сфері. Об'єктом дізнання обрано наукову літературу, предметом вивчення якої є методи державного регулювання, зокрема, економіки і охорони здоров'я, а також сфера діяльності, пов'язана з трансплантацією.

На основі проведеного аналізу названо два наукові підходи до визначення методів державного регулювання, які можуть бути застосовані до сфери діяльності, пов'язаної з трансплантацією в Україні: за формами впливу держави (прямі і непрямі), за способами впливу (адміністративні, економічні, правові та соціальні).

Як більш доцільний для даного дослідження обрано другий підхід, в межах якого запропоновано визначення найбільш специфічних методів державного регулювання у сфері трансплантації та діяльності, пов'язаної з нею. Серед таких, до правових методів віднесено прийняття Закону України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині»; між адміністративних названо ліцензування, дозволи і заборони у досліджуваній сфері; поміж соціальних визначено забезпечення соціальних гарантій у сфері трансплантації та здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією; до економічних – бюджетне фінансування організації та надання медичної допомоги із застосуванням трансплантації та здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією.

Щодо останнього методу визначено існуючі на сьогодні і можливі форми його здійснення, а саме: реалізація пілотного проекту щодо зміни механізму фінансового забезпечення оперативного лікування з трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів відповідно до однойменної бюджетної програми; фінансування трансплантації та сфери діяльності, пов'язаної з нею в межах бюджетної програми 2301360 «Лікування громадян України за кордоном»; реалізація державних гарантій медичного обслуговування населення за програмою медичних гарантій.

Ключові слова: державне регулювання; сфера діяльності, пов'язана з трансплантацією; особливості державного регулювання; методи державного регулювання у сфері діяльності, пов'язаної з трансплантацією.

Sych L. I. Features of state regulation in the field of activities related to transplantation in Ukraine

The article describes the peculiarities of state regulation in the field of activities related to transplantation in Ukraine, through the scientific development of state regulation methods in the researched field. Scientific literature was chosen as the object of inquiry, the subject of which is the methods of state regulation, in particular, economics and health care, as well as the field of activity related to transplantation.

On the basis of the conducted analysis, two scientific approaches to the determination of methods of state regulation that can be applied to the field of activity related to transplantation in Ukraine are named: by forms of state influence (direct and indirect), by methods of influence (administrative, economic, legal and social).

As more expedient for this research, the second approach was chosen, within which the definition of the most specific methods of state regulation in the field of transplantation and activities related to it is proposed. Among these, legal methods include the adoption of the Law of Ukraine; licensing, permits and prohibitions in the researched area are among the administrative ones; among the social ones, the provision of social guarantees in the field of transplantation and implementation of activities related to transplantation is defined; to economic – budgetary financing of the organization and provision of medical assistance with the use of transplantation and implementation of activities related to transplantation.

With regard to the last method, the currently existing and possible forms of its implementation are defined, namely: the implementation of a pilot project on changing the mechanism of financial support for operative treatment for transplantation of organs and other anatomical materials in accordance with the budget program of the same name; financing of transplantation and the field of activity related to it within the budget program treatment of citizens of Ukraine abroad; implementation of state guarantees of medical care for the population under the program of medical guarantees.

Key words: state regulation; field of activity related to transplantation; features of state regulation; methods of state regulation in the field of activities related to transplantation.

Постановка проблеми. Особливості державного регулювання у будь-якій сфері визначаються не тільки унікальними характеристиками самої сфери, а й інструментами, формами і, зокрема, методами здійснення владного впливу держави у цій сфері. Наявність і дієвість таких методів є запорукою успішності реалізації державного регулювання. В свою чергу, сукупність методів державного регулювання дає змогу органам державної влади впливати і на розвиток самої сфери.

Серед інших, сфера діяльності, пов'язана з трансплантацією в Україні, не стала виключенням. На наш погляд, методи державного регулювання є однією з основних характеристик, щодо визначення особливостей державного регулювання у досліджуваній сфері. Однак, на сьогодні вони є малодослідженими, і потребують наукової розробки, зокрема, через призму методів державного регулювання у інших сферах діяльності держави та з урахуванням особливостей сфери діяльності, пов'язаної з трансплантацією в Україні.

Аналіз останніх досліджень. Відсутність ґрунтовних досліджень методів державного регулювання у сфері діяльності, пов'язаної з трансплантацією в Україні, зумовлює необхідність звернення до джерельної бази, яку формують наукові доробки правничої, економічної та державно-управлінської наук щодо особливостей державного регулювання, засобів, методів, форм, інструментів його реалізації, сфери діяльності, пов'язаної з трансплантацією. Остання здобула широкого наукового розвитку в межах юридичної науки, зокрема, у частині правового регулювання трансплантації органів та адміністративно-правового механізму її забезпечення, завдяки працям таких науковців як О. Пелагеша [1], І. Сенюта [2], С. Стеценко [1; 2].

Методи державного регулювання економіки стали предметом наукових доробків В. Гриньової і М. Новікової [3], Н. Саніахметової [4]. А, методи державного регулювання сфери охорони здоров'я, серед інших, досліджували О. Краснова та Т. Плужнікова [4].

В науці державного управління стосовно визначення державного регулювання: як базової категорії – визначними є праці В. Авер'янова [6]; щодо охорони здоров'я – наукову розробку здійснювали, серед інших, З. Гладун [7], Я. Радиш [8], а у сфері трансплантації – В. Шульга [9] та інші.

Мета дослідження – охарактеризувати особливості державного регулювання у сфері діяльності, пов'язаної з трансплантацією в Україні, зокрема, через визначення специфічних для досліджуваної сфери методів державного регулювання.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи методи державного регулювання у різних сферах діяльності держави, особливу увагу звертаємо на наукові праці, предметом яких стали методи державного регулювання, зокрема, у сфері охорони здоров'я, як такої що включає досліджувану сферу, та методи державного регулювання економіки, оскільки питання державного регулювання здобуло значний науковий розвиток саме у цій сфері.

Значна кількість науковців щодо сфери економіки у своїх наукових розробках визначають дві групи методів державного регулювання: прямі і непрямі. Серед таких – Санахметова Н.О., яка визначаючи роль держави в регулюванні економіки та підприємницької діяльності, окреслює специфіку прямих (адміністративних) методів як «комплекс обов'язкових для виконання вимог і розпоряджень держави стосовно суб'єктів господарської діяльності» [4], а непрямі (економічні) методи визначає такими, що «припускають вплив держави на економічні інтереси товаровиробників, створення таких рамок їхньої діяльності, у яких вона може бути вигідною чи невигідною» [4]. Разом з тим, науковиця говорить про перевагу економічних методів, які залишають свободу вибору для суб'єктів господарювання, над адміністративними методами, які, в свою чергу, значно обмежують, а часом і виключають свободу економічного вибору [4].

Гриньова В. М. і Новікова М. М. досліджуючи державне регулювання економіки, говорять про доцільність класифікації методів державного регулювання за двома ознаками: формами і способами впливу. За формами впливу науковиці визначають прямі і непрямі методи державного регулювання економіки. Перші характеризуються як такі, що «безпосередньо регламентують розвиток різних елементів і процесів ринкової економіки» [3], а до їх основних інструментів належать «різні нормативно-правові акти; державні замовлення; плани соціально-економічного розвитку; цільові комплексні програми; державний бюджет» [3]. Методи ж непрямого регулювання визначаються «опосередкованим впливом на розвиток економіки та передбачають створення певних умов господарювання, що дають змогу розвивати економічні процеси в єдиному напрямі з державною економічною політикою» [3], відповідно, інструментами їх реалізації є інструменти бюджетно-фінансової, грошово-кредитної, інвестиційної, інноваційної, амортизаційної та інших напрямів економічної політики держави. За способами впливу Гриньова В. М. і Новікова М. М. визначають правові, адміністративні, економічні та пропагандистські методи державного регулювання економіки. Правовими методами встановлюються обов'язкові для виконання юридичні норми для ефективного функціонування економіки, а основними їх формами є законодавча та нормативно-правова бази. Адміністративні методи регулювання – це реалізація ієрархії управління економікою через виконання посадових інструкцій, розпоряджень і обов'язків, основними інструментами яких є ліцензії, квоти, санкції, стандарти, норми, державні замовлення, ціни. Сутність економічних методів державного регулювання полягає у створенні «сприятливих економічних умов для розвитку суспільного виробництва та поліпшення якості життя» [3]. І, нарешті, пропагандистські або морально-етичні методи, на думку дослідниць, визначаються зверненням «представників органів влади до честі і совісті людей для виховання патріотизму у суспільстві та почуттів національної гордості» [3], в основу реалізації цих методів покладається позитивний імідж державних службовців. Варто зазначити, що на думку авторок, класифікація за формами впливу включає в себе класифікацію за способами впливу, відповідно, методи прямого регулювання розподіляються на правові і адміністративні, а непрямого – на економічні і пропагандистські [3].

Щодо державного регулювання сфери охорони здоров'я, то Краснова О. І. і Плужнікова Т. В., вивчаючи особливості його механізму, називають такі основні методи державного регулювання сфери охорони здоров'я: адміністративні, економічні, правові та соціально-мотиваційні. На думку дослідниць, адміністративні методи «базуються на силі державної влади та містять у собі міри заборони,

дозволу та примусу» [4], серед основних інструментів яких: розробка та контроль виконання державних програм; акредитація лікарняних установ; видача ліцензій на надання медичних послуг та регулювання цін на них; атестація медичних працівників; встановлення стандартів, тощо. Економічні методи створюють умови для діяльності суб'єктів ринку в необхідному для суспільства напрямі. До них науковиці відносять: забезпечення фінансування галузі охорони здоров'я за рахунок коштів державного бюджету; централізовані торги на поставку медичного встаткування та матеріалів; фінансування цільових програм охорони здоров'я; податкова політика та податкові пільги та інше [4]. Під правовими методами державного регулювання сфери охорони здоров'я авторки розуміють, зокрема, створення досконалої правової бази і наголошують на важливості спроможності «забезпечити досягнення поставленої мети шляхом законної реалізації суб'єктами наявних інтересів» [4]. Сутність соціально-мотиваційних методів полягає у сприянні відповідальному ставленню громадян до свого здоров'я, зокрема, його збереженні та зміцненні, що в свою чергу призведе до зменшення навантаження на бюджет. Серед інструментів реалізації цих методів – соціальна адаптація та реабілітація; роз'яснення політики охорони здоров'я; державні соціальні програми та гарантії, соціальне страхування та інші [4].

Отже, враховуючи вищевикладене, підтримуємо наукову думку щодо двох підходів до класифікації методів державного регулювання, які можуть бути застосовані до сфери діяльності, пов'язаної з трансплантацією. В межах першого підходу методи державного регулювання визначаються за формами впливу, відтак, це – прямі (визначені державою обов'язкові умови для виконання) і непрямі (створення відповідних умов діяльності шляхом опосередкованого впливу держави). Відповідно до другого підходу методи державного регулювання визначаються за способами впливу: адміністративні (прояв державної влади у заборонах, дозволах і примусі), економічні (створення відповідних умов для діяльності, переважно за рахунок економічних інструментів), правові (забезпечення нормативно-правової бази) та соціальні (серед іншого, реалізація соціальних гарантій). Вважаємо, щодо сфери діяльності, пов'язаної з трансплантацією, обидва підходи є актуальними, однак, на наше переконання, у межах досліджуваної сфери вони не можуть включати один одного. На нашу думку, ширшим за своїм змістом, а тому і доцільнішим для наукової розробки, є другий підхід, оскільки він дозволяє більш поглиблено проаналізувати наявні на сьогодні методи державного регулювання у сфері діяльності, пов'язаної з трансплантацією.

Дотримуючись вищесказаного, в межах даної статті доцільним є визначення найбільш специфічних (таких, що найвиразніше характеризують особливості досліджуваної сфери) методів державного регулювання у сфері трансплантації та діяльності, пов'язаної з нею. Серед них, до правових методів як таких, що встановлюють обов'язкові до виконання правила держави у досліджуваній сфері, відносимо прийняття Закону України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині» [10] (далі – Закон), яким визначаються, серед іншого, основні засади організації трансплантації та здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією; умови та порядок застосування трансплантації реципієнту, вилучення анатомічних матеріалів у живих донорів та при посмертному донорстві, тощо. А, в межах адміністративних методів, в першу чергу, визначаємо ліцензування закладів охорони здоров'я на провадження господарської діяльності з медичної практики, що передбачає право надання медичної допомоги із застосуванням трансплантації; контроль, дозволи і заборони [10].

Щодо соціальних методів державного регулювання це –забезпечення соціальних гарантій у сфері трансплантації та здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією. Сутність цього методу полягає у реалізації, а серед іншого, і фінансуванні, визначених Законом прав і соціального захисту живого донора та членів його сім'ї. А саме, йдеться про призначення пенсії по інвалідності, у разі настання такої у зв'язку з виконанням функції донора анатомічних матеріалів; виплату пенсії непрацездатним членам сім'ї померлого годувальника, смерть якого настала внаслідок виконання ним функції донора анатомічних матеріалів; одноразову оплачувану відпустку у зв'язку з донорством анатомічних матеріалів тривалістю три календарні дні; відшкодування шкоди, заподіяної ушкодженням здоров'я у зв'язку з виконанням функції донора анатомічних матеріалів людини, з урахуванням додаткових витрат на лікування, посилене харчування та інші заходи, спрямовані на соціальну, трудову та професійну реабілітацію [10]. Говорячи про цей метод необхідно відмітити його дотичність до економічних методів державного регулювання, адже у частині фінансування соціальних гарантій у сфері трансплантації та здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією, він цілковито може визначатись як окремий метод державного регулювання.

Разом з тим, найхарактернішим економічним методом державного регулювання, на наш погляд, є бюджетне фінансування організації та надання медичної допомоги із застосуванням трансплантації та здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією. В широкому розумінні до цього методу можна віднести фінансування діяльності суб'єктів організації та надання медичної допомоги із застосуванням трансплантації та здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією; навчання та підвищення кваліфікації фахівців відповідної сфери; впровадження нових технологій щодо застосування трансплантації та здійснення діяльності, пов'язаної з нею. Реалізація цього методу, серед іншого, здійснюється за рахунок бюджетних програм фінансування діяльності органів виконавчої влади (Кабінету Міністрів України, Міністерства охорони здоров'я України, Національна служба здоров'я України); закладів охорони здоров'я, які мають ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, що передбачає право надання медичної допомоги із застосуванням трансплантації; закладів охорони здоров'я, які мають ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики; бюро судово-медичної експертизи та інших суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність, пов'язану з трансплантацією та тощо.

У вузькому ж розумінні цей метод зводиться до фінансування проведення трансплантації (спеціального методу лікування, що полягає в пересадці анатомічного матеріалу людини від донора реципієнту і спрямований на відновлення здоров'я людини), зокрема, і медичного обстеження, безпосередньо пов'язаного з донорством анатомічних матеріалів та медичної допомоги у разі виникнення хвороби чи ускладнень здоров'я у зв'язку з донорством анатомічних матеріалів, окрім того – фінансування здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією (медичних послуг з вилучення анатомічних матеріалів у живих донорів, вилучення анатомічних матеріалів у донора-трупа, послуг із зберігання і перевезення анатомічних матеріалів людини, призначених для трансплантації, вилучення анатомічних матеріалів у донора-трупа для виготовлення біоімплантатів, зберігання і перевезення таких матеріалів, трансплант-координації, а також діяльності із забезпечення функціонування інформаційних систем і реєстрів у сфері трансплантації).

Таке розуміння дозволяє визначити форми реалізації зазначеного методу державного регулювання, а саме, форми фінансування трансплантації та сфери

діяльності, пов'язаної з нею, що здійснюються за рахунок коштів державного бюджету. Перша з них – реалізація пілотного проекту щодо зміни механізму фінансового забезпечення оперативного лікування з трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів відповідно до бюджетної програми 2301550 «Реалізація пілотного проекту щодо зміни механізму фінансового забезпечення оперативного лікування з трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів». Друга форма – фінансування трансплантації та сфери діяльності, пов'язаної з нею здійснюється в межах бюджетної програми 2301360 «Лікування громадян України за кордоном» [11]. Наступною формою фінансування трансплантації та сфери діяльності, пов'язаної з нею, є реалізація державних гарантій медичного обслуговування населення за програмою медичних гарантій, яка відповідно до законодавства охопить забезпечення організації медичної допомоги із застосуванням трансплантації та здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією лише з 1 січня 2024 року. Наразі ж ця форма знаходить свою реалізацію у частині медичного обстеження, безпосередньо пов'язаного з донорством анатомічних матеріалів та медичної допомоги у разі виникнення хвороб чи ускладнень здоров'я у зв'язку з донорством анатомічних матеріалів, що визначаються у межах програми медичних гарантій [12].

Враховуючи вищезазначену форму в майбутньому окремою формою може стати реалізація урядової програми реімбурсації «Доступні ліки» щодо трансплантації та посттрансплантаційних станів, в межах якої здійснюватиметься повне або часткове відшкодування суб'єктам господарювання, які здійснюють діяльність з роздрібною торгівлю лікарськими засобами, вартості лікарських засобів або медичних виробів, що були відпущені пацієнту на підставі рецепта, за рахунок коштів Державного бюджету України [13]. Станом на сьогодні, стосовно забезпечення лікарськими засобами за рахунок коштів державного бюджету у досліджуваній сфері дієвою формою є безоплатний відпуск лікарських засобів у разі амбулаторного лікування станів після пересадки органів і тканин [14].

Висновки і перспективи подальших розвідок. Запропонований у даній статті підхід лише частково окреслює особливості державного регулювання у сфері діяльності, пов'язаної з трансплантацією в Україні. Ґрунтовне наукове дослідження означеного питання обумовлює необхідність подальшої більш детальної наукової розробки. Такими можуть бути наукові доробки щодо запропонованих підходів до визначення методів, названих і нових методів державного регулювання у досліджуваній сфері, зокрема, щодо наукового аналізу сутності методів, форм і інструментів для їх реалізації, що в свою чергу, сприятиме як загальному науковому розвитку означеного питання, так і розвитку та удосконаленню державного регулювання у сфері діяльності, пов'язаної з трансплантацією в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Стеценко С.Г., Пелагеша О.Г. Медичне право України (правові засади трансплантації органів і тканин людини) : монографія. Київ : Атіка, 2013. 144 с.
2. Стеценко С.Г., Стеценко В.Ю., Сенюта І.Я. Медичне право України : підручник / за заг. ред. д.ю.н., проф. С.Г. Стеценка. Київ : Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. 507 с.
3. Гриньова В.М. Новікова М.М. Державне регулювання економіки : підручник. Київ : Знання, 2008. 398 с. С. 11–18. URL: https://pidru4niki.com/1152090438395/ekonomika/klasifikatsiya_metodiv_derzhavnogo_regulyuvannya (дата звернення: 17.12.2022).

4. Саниахметова Н.О. Господарське право України : навчальний посібник / за заг. ред. проф. Н.О. Саниахметової. Харків : Одиссей, 2005. 608 с. URL: <https://sci.house/hozyaystvennoe-pravo-ukrainyi-scibook/mistse-rol-derjavni-regulyuvanni-ekonomiki.html> (дата звернення: 17.12.2022).
5. Краснова О.І., Плужнікова Т.В. Особливості механізму державного регулювання сфери охорони здоров'я. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 7. С. 47–48. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/7_2018/10.pdf (дата звернення: 17.12.2022).
6. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник в 2 т. / ред. кол. : В.Б. Авер'янов (гол.). Київ : Юридична думка, 2004. Т. 1. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Averianov_Vadym/Administratyvne_pravo_Ukrainy_Tom_1_Zahalna_chastyna/ (дата звернення: 17.12.2022).
7. Гладун З.С. Державна політика охорони здоров'я в Україні (адміністративно-правові проблеми формування і реалізації) : монографія. Тернопіль : Економічна думка, 2005. 460 с.
8. Радиш Я.Ф. Державне управління охороною здоров'я в Україні: генезис та тенденції розвитку : дис. ... д. наук з держ. упр. : 25.00.01. Київ, 2003. 455 с.
9. Шультга В.М. Державне регулювання у сфері трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів: поняття та сутність. Аспекти публічного управління. 2017. Т. 5, № 3-4. С. 26-35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aplup_2017_5_3-4_5 (дата звернення: 17.12.2022).
10. Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині : Закон України від 17 травня 2018 р. № 2427-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2427-19#Text> (дата звернення: 17.12.2022).
11. Про Державний бюджет України на 2022 рік : Закон України від 02 грудня 2021 р. № 1928-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text> (дата звернення: 17.12.2022).
12. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення : Закон України від 19 жовтня 2017 р. № 2168-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#top> (дата звернення: 17.12.2022).
13. Деякі питання реімбурсації лікарських засобів за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 липня 2021 р. № 854 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/854-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 17.12.2022).
14. Про впорядкування безоплатного та пільгового відпуску лікарських засобів за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування окремих груп населення та за певними категоріями захворювань : Постанова Кабінету Міністрів України від 17 серпня 1998 р. № 1303 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1303-98-%D0%BF#Text> (дата звернення: 17.12.2022).

REFERENCES:

1. Stetsenko, S. H., Pelahesha, O. H. (2013). *Medychne pravo Ukrainy (pravovi zasady transplantatsii orhaniv i tkanyn liudyny)*. [Medical law of Ukraine (legal principles of transplantation of human organs and tissues)]. Kyiv : Atika [in Ukrainian].
2. Stetsenko S. H., Stetsenko V. Iu., Seniuta I. Ia. (2008) *Medychne pravo Ukrainy* [Medical law of Ukraine]. Kyiv : Vseukrainska asotsiatsiia vydavtsiv "Pravova yednist" [in Ukrainian].
3. Hrynova V. M. Novikova M. M. (2008) *Derzhavne rehuliuвання ekonomiky* [State regulation of Economy]. Kyiv: Znannia,. Retrieved from: https://pidru4niki.com/1152090438395/ekonomika/klasifikatsiya_metodiv_derzhavnogo_regulyuvannya [in Ukrainian].
4. Saniakhmetova N. O. (Eds.). (2005) *Hospodarske pravo Ukrainy* [Commercial law of Ukraine]. Kharkiv: Odissei,. Retrieved from: <https://sci.house/hozyaystvennoe-pravo-ukrainyi-scibook/mistse-rol-derjavni-regulyuvanni-ekonomiki.html> [in Ukrainian].

5. Krasnova O. I., Pluzhnikova T. V. (2018). Osoblyvosti mekhanizmu derzhavnoho rehuliuвання sfery okhorony zdorovia [Peculiarities of the mechanism of state regulation of the health care sector]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 7, 47-48. Retrieved from: http://www.investplan.com.ua/pdf/7_2018/10.pdf [in Ukrainian].

6. Averianov, V. B. (Eds.). (2004). *Administratyvne pravo Ukrainy. Akademichnyi kurs* [Administrative law of Ukraine. Academic course]. (Vol. 1–2). Vol. 1. *Zahalna chastyna* [The general part]. Kyiv: Yurydychna dumka. Retrieved from: https://chtyvo.org.ua/authors/Averianov_Vadym/Administratyvne_pravo_Ukrainy_Tom_1_Zahalna_chastyna/ [in Ukrainian].

7. Hladun, Z. S. (2005). *Derzhavna polityka okhorony zdorovia v Ukraini (administratyvno-pravovi problemy formuvannya i realizatsii)* [State health policy in Ukraine (administrative and legal problems of formation and implementation)]. Ternopil: Ekonomichna dumka [in Ukrainian].

8. Radysh Ya .F. (2003). *Derzhavne upravlinnia okhoronoiu zdorovia v Ukraini: henezys ta tendentsii rozvytku* [State regulation of health care in Ukraine: genesis and development trends]. Doctor's thesis. Kyiv [in Ukrainian].

9. Shulha, V. M. (2017). *Derzhavne rehuliuвання u sferi transplantatsii orhaniv ta inshykh anatomichnykh materialiv: poniattia ta sutnist* [State regulation in the field of transplantation of organs and other anatomical materials: concept and nature]. Public administration aspects. Vol. 5. 3-4. pp. 26-35. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aplup_2017_5_3-4_5 [in Ukrainian].

10. *Zakon Ukrainy Pro zastosuvannya transplantatsii anatomichnykh materialiv liudyni: pryiniaty 17 travnia 2018 roku № 2427-VIII* [Law of Ukraine On the application of transplantation of anatomical materials to humans activity from May 17 2018, № 2427-VIII]. (2018). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2427-19#Text> [in Ukrainian].

11. *Zakon Ukrainy Pro Derzhavnyi biudzheth Ukrainy na 2022 rik: pryiniaty 02 hrudnia 2021 roku № 1928-IX* [Law of Ukraine On the State Budget of Ukraine for 2022 activity from December 2 2021, № 1928-IX]. (2021). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text> [in Ukrainian].

12. *Zakon Ukrainy Pro derzhavni finansovi harantii medychnoho obsluhovuvannya naselennia : pryiniaty 19 zhovtnia 2017 roku № 2168-VIII* [Law of Ukraine On state financial guarantees of medical care for the population activity from October 19 2017, № 2168-VIII]. (2017). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#top> [in Ukrainian].

13. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy Deiaki pytannia reimbursatsii likarskykh zasobiv za prohramoiu derzhavnykh harantii medychnoho obsluhovuvannya naselennia : pryiniata 28 lypnia 2021 roku № 854* [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine Some issues of reimbursement of medicines under the program of state guarantees of medical care of the population activity from July 28 2021, № 854]. (2021). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/854-2021-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

14. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy Pro vporiadkuvannya bezoplatnoho ta pilhovoho vidpusku likarskykh zasobiv za retseptamy likariv u razi ambulatornoho likuvannya okremykh hrup naselennia ta za pevnymy katehoriiami zakhvoriuvan : pryiniata 17 serpnia 1998 roku № 1303* [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine On regulating the free and subsidized dispensing of medicines according to doctors' prescriptions in the case of outpatient treatment of certain population groups and for certain categories of diseases activity from August 17 1998, № 1303]. (1998). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1303-98-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].